

Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova (redacție nouă)

1. PRINCIPII GENERALE

1.1 Jurnalistul este persoana care își câștigă mijloacele de trai prin colectarea, redactarea și publicarea de informații referitoare la fapte și evenimente de interes public, cu scopul diseminării publice.

1.2 Jurnalistul își exercită profesia în scopul servirii interesului public, conform propriei sale conștiințe și în acord cu principiile prevăzute în prezentul Cod deontologic.

1.3 Potrivit Legii cu privire la libertatea de exprimare, interesul public este interesul societății (și nu simpla curiozitate a indivizilor) față de evenimentele ce țin de exercitarea puterii publice sau față de alte probleme care trezesc interesul societății sau al unei părți a ei.

2. ASIGURAREA ACURATEȚEI INFORMAȚIILOR

Obținerea și tratamentul informației

2.1 Jurnalistul prezintă informațiile într-o manieră onestă, echilibrată și numai după ce a făcut demersuri pentru verificarea lor.

2.2 Jurnalistul solicită opinia tuturor părților relevante pentru subiect.

2.3 Jurnalistul atribuie citatele cu acuratețe. Citatele trebuie să fie exacte, iar în cazul citării parțiale, jurnalistul are obligația de a nu denatura mesajul persoanei citate.

2.4 Jurnalistul respectă dreptul de autor. Preluarea fără cost a materialelor jurnalistice se realizează în limita maximă de 500 de semne, dar fără a depăși jumătate din articolul sau știrea preluată. În mod obligatoriu, în aceste cazuri, trebuie citată sursa și autorul informației, iar în cazul portalurilor informaționale trebuie indicat și linkul direct la sursă. Preluarea integrală se poate realiza doar în condițiile unui acord încheiat cu deținătorul drepturilor.

Acuratețea și verificarea faptelor

2.5 Jurnalistul verifică, de regulă, informațiile din două surse independente una de alta. Jurnalistul publică doar informațiile despre care, în urma verificărilor, are convingerea că sunt veridice.

2.6 Jurnalistul indică, de regulă, sursa informațiilor sale și întreprinde demersuri pentru a obține informații din surse citabile.

Separarea faptelor de opinii și comunicarea comercială

2.7 Jurnalistul face o distincție clară între fapte și opinii și nu-și prezintă propriile opinii drept fapte.

2.8 Jurnalistul își exprimă opiniile pe o bază factuală, pornind de la informații pe care, de bună credință, le consideră adevărate.

2.9 Materialele de opinie trebuie prezentate în paginile/emisiunile/rubricile special dedicate sau sunt delimitate grafic de cele de informații.

2.10 Este obligatorie separarea clară a produselor jurnalistice de cele realizate în scop publicitar. Materialele în scop publicitar sunt marcate distinct și sunt prezentate astfel încât să nu poată fi confundate cu cele jurnalistice.

Corectarea erorilor și dreptul la replică

2.11 Jurnalistul are datoria să corecteze erorile factuale în cel mai scurt timp, publicând erate sau rectificări.

2.12 Jurnalistul respectă principiul potrivit căruia orice persoană vizată direct într-un material are dreptul la replică. Dreptul la replică este asigurat doar dacă face referiri la fapte concrete din materialul vizat, are dimensiuni rezonabile, nu aduce acuzații împotriva unei terțe părți și este formulat în termeni decenti.

2.13 Replica se publică în cel mai scurt timp, de preferință în condiții similare cu materialul jurnalistice la care se referă.

Clauza de conștiință și cenzura

2.14 Jurnalistul are dreptul să refuze și să denunțe public cenzura de orice fel. Nu constituie cenzură acțiunile șefilor ierarhic editoriali, atunci când au la bază motive profesionale.

2.15 Jurnalistul are dreptul să refuze orice însărcinare profesională care contravine legii și principiilor prezentului Cod.

3. REGIMUL SURSELOR

Protecția surselor

3.1 Jurnalistul protejează identitatea surselor, inclusiv în fața instanței de judecată, procurorilor, polițiștilor și altor organe de drept. Protecția secretului profesional și a confidențialității surselor este în egală măsură un drept și o obligație a jurnalistului.

3.2 Protecția surselor se acordă doar în acele cazuri când dezvăluirea identității acestora le pune în pericol viața, securitatea sau activitatea profesională.

Relațiile pecuniare cu sursele

3.3 În relațiile pe care le menține cu autoritățile publice, cu diverse structuri economice sau persoane fizice în timpul îndeplinirii îndatoririlor sale profesionale, jurnalistul trebuie să evite orice raport care ar putea să-i afecteze independența și imparțialitatea.

3.4 Jurnalistul nu plătește bani și nu acordă alte beneficii în schimbul informațiilor.

4. PROTECȚIA DREPTURILOR OMULUI

Viața privată

4.1 Jurnalistul este dator să respecte dreptul la viață privată și demnitate al persoanelor.

4.2 Imixtiunea în viața privată este permisă numai atunci când interesul public în dezvăluirea faptelor prevalează în fața protecției imaginii persoanei.

4.3 Jurnalistul relatează despre comportamentul privat al unei persoane publice, fără consimțământul acesteia, doar atunci când un atare comportament îi afectează capacitatea de exercitare a funcției publice.

4.4 Jurnalistul relatează despre comportamentul privat al unei persoane private doar dacă acest comportament tulbură ordinea publică sau încalcă drepturile altor persoane.

4.5 Jurnalistul nu furnizează publicului detaliile morbide ale crimelor, accidentelor și catastrofelor naturale sau detaliile privind tehnicile suicidare. Aceleași reguli se aplică și materialelor vizuale (fotografii, materiale video).

4.6 Jurnalistul respectă intimitatea persoanelor și cere permisiunea de a le fotografia/filma, cu excepția cazului în care acestea se află într-un loc public.

4.7 Imaginile reprezentând nuduri trebuie procesate electronic, pentru protejarea zonelor intime. Excepție fac imaginile artistice.

4.8 Imaginile trebuie să reprezinte realitatea cu acuratețe. Procesarea electronică nu trebuie folosită pentru a crea o impresie falsă asupra persoanelor și evenimentelor. Fac excepție colajele, care trebuie marcate ca atare.

Prezumția de nevinovăție

4.9 Jurnalistul respectă prezumția de nevinovăție și consideră că orice persoană este nevinovată până la pronunțarea unei sentințe definitive și irevocabile împotriva sa.

4.10 În relatările privind procesele în justiție, jurnalistul respectă dreptul la viață privată și cel la un proces echitabil al tuturor celor implicați.

Protecția persoanelor în situații vulnerabile

4.11 Jurnalistul nu dezvăluie identitatea victimelor accidentelor, calamităților, infracțiunilor, cu precădere ale agresiunilor sexuale.

4.12 Fac excepție cazurile în care există acordul acestora sau al familiei (când persoana nu este în măsură să-și dea acordul) sau când prevalează interesul public.

Protecția minorilor

4.13 Jurnalistul protejează identitatea minorilor implicați în evenimente cu conotație negativă (accidente, infracțiuni, dispute familiale, sinucideri etc.), inclusiv ca martori. În acest sens, înregistrările video și fotografiile trebuie modificate, pentru protejarea identității minorilor.

4.14 Fac excepție situațiile în care interesul public cere ca minorii să fie identificați. De asemenea, fac excepție cazurile în care jurnalistul acționează, cu acordul părinților sau tutorilor, în interesul superior al minorului.

Tolerantă și nediscriminare

4.15 Jurnalistul tratează echitabil toate persoanele cu care intră în contact în exercițiul meseriei sale și nu face discriminări pe criterii de gen, vârstă, etnie, religie, stare socială sau orientare sexuală.

4.16 Jurnalistul menționează apartenența etnică a unei persoane doar când acest lucru este relevant din punct de vedere editorial.

5. JURNALISTUL ȘI CONFLICTUL DE INTERESE

5.1 Jurnalistul nu acceptă cadouri în bani, în natură sau orice alte avantaje care îi sunt oferite pentru influențarea actului jurnalistic. Se permite acceptarea de materiale promoționale cu valoare simbolică pentru informare, uz redacțional sau personal.

5.2 Dacă un jurnalist participă la deplasări în interes de serviciu, plătite de terțe părți, trebuie să facă publică modalitatea de finanțare a deplasării.

5.3 Jurnalistul separă activitățile editoriale de cele politice și economice.

5.4 Jurnaliștii nu sunt subiecții unor promoții și reclame pentru produse comerciale. De asemenea, participarea în acțiuni de caritate trebuie făcută astfel încât publicul să știe dacă este o implicare personală sau o susținere redacțională.

5.5. Profesia de jurnalist este incompatibilă cu orice funcții în organele puterii de stat, legislative sau de drept, dar și cu apartenența la un partid politic.

5.6 Deținătorii de funcții în organele puterii de stat care au contribuții în mass-media trebuie să își precizeze poziția oficială atunci când semnează materiale difuzate în presă.

5.7 Dacă jurnalistul este înregistrat drept concurent electoral, va cere degrevarea din funcție pe durata campaniei electorale.

5.8 Jurnalistul nu trebuie să folosească în interes personal sau în interesul unor persoane apropiate lui, informația confidențială, aflată în posesia sa în virtutea exercitării profesiei sale.

6. TEHNICI ȘI ECHIPAMENTE SPECIALE DE COLECTARE A INFORMAȚIILOR

6.1 Folosirea tehnicilor speciale de investigație jurnalistică (cameră video ascunsă, dictafon mascat etc.) este justificată doar atunci când există un interes public și când informațiile nu pot fi obținute prin alte mijloace.

6.2 Utilizarea tehnicilor speciale de investigație trebuie să fie menționată explicit în momentul publicării informațiilor.

7. AUTO-REGLEMENTARE

7.1 Aplicarea acestui Cod revine fiecărui semnatar în parte. Monitorizarea aplicării lui și examinarea încălcării prevederilor lui cad în sarcina Consiliului de Presă din Republica Moldova și Comisiei de Etică profesională a jurnaliștilor.